

Innst. 60 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:144 S (2014–2015)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Janne Sjølmo Nordås og Trygve Slagsvold Vedum om å halvere matkastingen i Norge

Til Stortinget

Sammendrag

Det er ønskelig å redusere mengden mat som kastes i Norge, i alle ledd av verdikjeden. Det er grunn til å tro at Norge kan oppnå en kraftig reduksjon i matkasting med tydelige politiske signaler og større bevissthet rundt hvilket etisk og miljømessig problem matkasting utgjør. Lovregulering kan være et hensiktsmessig virkemiddel dersom andre tiltak ikke gir stor nok reduksjon av matkasting.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

- «1. Stortinget setter som mål at matkastingen i Norge blir halvert fra dagens nivå innen 2026.
2. Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for hvordan det nasjonale halveringsmålet for kasting av mat kan nås.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen, Øyvind Korsberg og Jørund Rytman, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet,

lederen Geir Pollestad, og fra Venstre, Pål Farstad, viser til representantforslaget og videre til uttalelse i brev av 12. oktober 2015 fra Landbruks- og matdepartementet v/statsråden, i saken.

Komiteen deler forslagsstillernes bekymring over at det i Norge kastes flere hundre tusen tonn spiselig mat hvert år og er glad for at dagens regjering har satt i gang mange tiltak og prosjekter for å redusere dette.

Komiteen har merket seg at flere statsråder og en samlet matbransje, fra primærnæring til forbrukerleddet, i mai i år undertegnet en intensjonsavtale om reduksjon av matsvinn. Formålet med intensjonsavtalen er å styrke samarbeidet mellom myndighetene og aktørene i hele matkjeden for ytterligere å redusere matsvinn. Intensjonsavtalen vil gjelde til den erstattes av en konkret bransjeavtale når det foreligger statistikk og indikatorer som kan gi grunnlag for konkrete reduksjonsmål. Komiteen er enig i at avtalen er et godt utgangspunkt for et bredere samarbeid med hele verdikjeden i matbransjen om hvordan arbeidet med å redusere matsvinn og øke ressursutnyttelsen kan utvikles videre.

Komiteen har også merket seg at regjeringen i statsbudsjettet for 2016 varsler at Finansdepartementet vil sende på høring et forslag om at det inntas en egen bestemmelse i merverdiavgiftsloven hvor det gis fritak for uttak av næringsmidler som leveres vederlagsfritt til frivillige organisasjoner. Komiteen ser det også som viktig at Matsentralen ble opprettet i 2013 og at norske myndigheter deltar aktivt i det internasjonale arbeidet med å redusere matsvinn både i FN, OECD, EU og Nordisk ministerråd.

Komiteen peker på at det siden 2009 har vært forbudt å kaste matavfall på fyllinga. Dette avfallet går nå oftest til forbrenning, forproduksjon eller kompostering. Det er også en voksende interesse for å øke andelen som utnyttes til biogass. Alt dette viser

at man er på rett vei med arbeidet mot matsvinn i Norge, og komiteen vil primært bruke holdningsskapende arbeid og fortsette samarbeidet med bransjen med sikte på å finne velfungerende tiltak for å redusere matsvinn i Norge.

Komiteen viser til at Norge har sluttet seg til FNs nye bærekraftsmål, inkludert mål 12.3 om en halvering av matsvinn innen 2030. Komiteen er enig i å holde seg til dette målet i stedet for å forsere dette med fire år, slik forslagsstillerne foreslår.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, er enig i at det er naturlig å ta stilling til en eventuell plan når en forpliktende bransjeavtale er inngått.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet er enig i at det kan være hensiktsmessig å ha en tidshorisont frem til 2030 for halvering av matsvinn.

Disse medlemmer vil peke på at hovedproblemet er at store mengder fullt ut spiselig mat ikke blir spist. Selv om bruk av spiselig mat til forbrenning, forproduksjon og kompostering er bedre enn deponering, er det likevel sløsing med ressurser.

Disse medlemmer mener det er viktig å få vedtatt et nasjonalt mål om halvering av matkasting innen 2030.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen halvere matkastingen i Norge innen år 2030.»

Matvarebransjen har et betydelig ansvar for å redusere matkastingen. Det er likevel viktig at også forbrukerne kaster mindre mat. Holdningsskapende arbeid og informasjon vil være viktig. Ett tiltak vil være å sørge for at man har bedre kunnskap om hva de ulike angivelsene for holdbarhet av mat betyr. Det er et vesentlig skille mellom holdbarhet som er relatert til mattrygghet og kvalitet (siste forbruksdag) og holdbarhet for å ivareta mer kvalitetsmessige aspekter (best før).

Disse medlemmer mener at økt bevissthet rundt matkasting bør vurderes tatt inn som en del av

kompetansemålene for faget «mat og helse» i grunnskolen.

Disse medlemmer mener at frivillige lag og organisasjoner kan spille en sentral rolle for å redusere matkastingen i samfunnet, og mener det er viktig at disse også trekkes inn i arbeidet. Videre er det en rekke organisasjoner som er engasjert i forskjellige tiltak for å promovere norsk mat. Det bør tilstrebes at man ved slike tildelinger også vektlegger å unngå matsvinn.

For å få mer systematikk inn i arbeidet med å redusere matsvinn mener disse medlemmer at det er nødvendig å få utarbeidet en konkret tiltaksplan for redusert matkasting.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Regjeringen bes utarbeide en tiltaksplan for å redusere matkastingen.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen halvere matkastingen i Norge innen år 2030.

Forslag 2

Regjeringen bes utarbeide en tiltaksplan for å redusere matkastingen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:144 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Janne Sjelmo Nordås og Trygve Slagsvold Vedum om å halvere matkastingen i Norge – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 24. november 2015

Geir Pollestad
leder

Ingunn Foss
ordfører

Vedlegg**Brev fra Landbruks- og matdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 12. oktober 2015****Dokument 8:144 S (2014-2015) Representantforslag om å halvere matkastingen i Norge**

Jeg viser til brev av 06.10.2015 fra Stortingets næringskomité hvor det bes om en vurdering fra Landbruks- og matdepartementet av ovennevnte forslag.

I representantforslaget foreslås følgende:

1. Stortinget setter som mål at matkastingen i Norge blir halvert fra dagens nivå innen 2026.
2. Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for hvordan det nasjonale halveringsmålet for kasting av mat kan nås.

Min vurdering av de enkelte punktene:

1. Sette som mål at matkastingen i Norge blir halvert fra dagens nivå innen 2026

Jeg deler forslagsstillernes bekymring for at det i Norge årlig kastes flere hundre tusen tonn spiselig mat, og jeg deler også ønsket om å redusere mengden mat som kastes i Norge i alle ledd av verdikjeden. Regjeringen tar dette på alvor, og det er allerede i gang mange tiltak og prosjekter for å redusere svinn av mat.

Sammen med klima- og miljøministeren, fiskeriministeren, helse- og omsorgsministeren og barne-, likestillings- og inkluderingsministeren undertegnet jeg og en samlet matbransje i mai en intensjonsavtale om reduksjon av matsvinn. Hele bransjen er med på samarbeidet, fra primærnæringsnærings til forbrukerleddet.

Formålet med intensjonsavtalen er å styrke samarbeidet mellom myndighetene og aktørene i hele matkjeden for ytterligere å redusere matsvinn. Intensjonsavtalen vil gjelde til den erstattes av en konkret bransjeavtale når det foreligger statistikk og indikatorer som kan gi grunnlag for konkrete reduksjonsmål. Intensjonsavtalen er et godt utgangspunkt for et bredere samarbeid med hele verdikjeden i matbransjen om hvordan arbeidet med å redusere matsvinn og øke ressursutnyttelsen kan utvikles videre. Målet er å signere bransjeavtalen høsten 2016.

Regjeringen støtter også bransjens eget prosjekt for forebygging og reduksjon av matsvinn, ForMat, som har vært i gang siden 2010. ForMat-rapportens gallupstudier blant forbrukere, viser at forbrukerne kaster mindre mat i 2014 enn i 2009. Det gjennomføres mange viktige svin-

reducerende tiltak i bransjen, som nye emballasjeløsninger, nedprising av varer med kort holdbarhet og nye produkter basert på utsorterte råvarer.

Opprettelsen av Matsentralen i 2013 er også et viktig tiltak i arbeidet mot matsvinn. Dette er nå den matsentralen i Norden som distribuerer mest overskuddsmat fra bransjen til ideelle organisasjoner.

Dagligvarebransjen har ofte matvarer som ikke kan anses å være salgsvare, f.eks. på grunn av datostempling eller emballasjens tilstand. I slike tilfeller står de mellom valget av å gi bort mat til frivillige organisasjoner mv. eller å destruere maten. Merverdiavgiften medfører at bedriftene kan ha et økonomisk insentiv til å destruere varene, ettersom det påløper uttaksmerverdiavgift dersom maten gis bort. Regjeringen har i statsbudsjettet for 2016 varslet at Finansdepartementet vil sende på alminnelig høring et forslag om at det inntas en egen bestemmelse i merverdiavgiftsloven hvor det gis fritak for uttak av næringsmidler som leveres vederlagsfritt på velde- dig grunnlag.

Landbruks- og matdepartementet bidrar med midler til Forskningsrådets Bionær-program som støtter forskning på sensorteknologi, robotisering og mer miljøvennlige prosesser for å redusere og utnytte matsvinn.

Norske myndigheter deltar også aktivt i det internasjonale arbeidet med å redusere matsvinn i FN, OECD, EU og Nordisk ministerråd.

Siden 2009 har Norge hatt forbud mot å kaste matavfall på fyllinga. Dette avfallet går nå oftest til forbrenning, fôrproduksjon eller kompostering, men det er voksende interesse for å øke andelen som utnyttes til biogass. Reelt sett er det dermed bare kravet om avtale med ideelle organisasjoner som skiller den foreløpige lovteksten i Frankrike fra norsk regelverk.

Alt dette viser at vi er på rett vei med arbeidet mot matsvinn i Norge, uten et slikt forbud som er foreslått i Frankrike og som forslagsstillerne antyder at kan være et hensiktsmessig virkemiddel også i Norge, dersom andre tiltak ikke gir stor nok reduksjon av matkasting.

Heller enn nye påbud og forbud, vil vi fortsette samarbeidet med bransjen med sikte på å finne velfungerende tiltak for å redusere matsvinn i Norge.

Norge har sluttet seg til FNs nye bærekraftsmål, inkludert mål 12.3 om en halvering av matsvinnet innen 2030. Jeg anbefaler at vi holder oss til dette målet som det er enighet om i FN, fremfor å forsere dette med fire år slik som forslagsstillerne foreslår.

2. Utarbeide en plan for hvordan det nasjonale halveringsmålet for kasting av mat kan nås.

Spørsmålet om utarbeiding av en plan vil det være naturlig å ta stilling til i arbeidet med en forpliktende bransjeavtale som den nåværende intensjonsavtalen om reduksjon av matsvinn skal munne ut i.